

Torsås Kustmiljögrupp

2014-03-XX

Torsås Kommun

Samhällsbyggnadsförvaltningen

385 25 Torsås

Utkast 2014-03-16

Samråd gällande vattenvårdsplan för Torsås kust och avrinningsområde 2014-2017 (eller 2018?)

Dnr 2013/bmn 0518

Torsås Kustmiljögrupp har beretts tillfälle att yttra sig över *Vattenvårdsplan för Torsås kust och avrinningsområde 2014-2017*, i fortsättning benämnd plan/planen, och vill med anledning av detta ange följande.

Sammanfattande synpunkter

Målet med planen är att inom Torsås kust och avrinningsområde till år 2020 bidra till att uppnå ett antal preciserade miljömål.

Planen ger en fullständig beskrivning av biologiska fakta inom planens område och är en god källa till att få ett historiskt perspektiv på frågorna. Planen har emellertid en slagsida mot biologiska fundamenta. Den berör i huvudsak inte alls metodbeskrivningar, tekniska överväganden, företags- och samhällsekonomiska konsekvenser, kostnad/nytta-analyser, utvärderingsmetodik eller förslag till åtgärds- och tidsplaner.

Enligt Länsstyrelsens uppföljning år 2013 kommer inga av de miljömål som anges i planen att nås i länet till planperiodens slut år 2020. Denna plan, som är en uppföljning till tidigare planer som inte lett till avsett resultat, behöver därför fokusera på konkretiseringar.

Endast med ovan nämnda kompletteringar kan planen användas i skarpt läge för att på ett framgångsrikt sätt bidra till att miljömålen till år 2020 nås.

Övergripande mål

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Detta är Riksdagens definition av generationsmålet.

Generationsmålet är alltså ett inriktningsmål för miljöpolitiken. Målet ger vägledning om de värden som ska skyddas och den samhällsomställning som krävs för att nå önskad miljö kvalitet. För att nå målet krävs en ambitiös miljöpolitik. Generationsmålet är vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället. Vattenvårdsplanen för Torsås kommun 2014-2017 är ett instrument för att nå det övergripande målet.

Planperiod och mål

Inledningsvis vill vi peka på den otydlighet som finns angående vilken period planen ska täcka. På Torsås Kommuns hemsida anges att planperioden omfattar åren 2014-2018 medan planen anger åren 2014-2017.

I planen preciseras miljö kvalitetsmålen för Torsås kust och avrinningsområde bland annat enligt följande:

- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans, samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Ett rikt växt- och djurliv

I planen anges att ett långsiktigt hållbart och lönsamt jord- och skogsbruk är mål för planen. Två näringsgrenar kan per definition inte vara mål i denna plan eftersom den ska beskriva miljö kvalitetsmålen och hur dessa ska nås. Däremot kan genomförandet, för att nå målen, ta hänsyn till olika näringsgrenar och deras påverkan av olika åtgärder. Även andra näringsgrenar och dessas långsiktighet och lönsamhet kan komma att påverkas av åtgärderna och också behöva beaktas. Man ska inte heller underskatta det kustnära boendets betydelse för kommunens näringsliv och ekonomi.

Utfall hittills

På regional och nationell nivå följs miljö kvalitetsmålen upp. Naturvårdsverkets och Länsstyrelsens i Kalmar län bedömning 2013 av om vi når miljömålen som är satta för år 2020, och som lyfts fram i planen, finns listade i nedanstående tabell.

Mål	Är det möjligt att nå miljö kvalitetsmålet till 2020 med i dag beslutade eller planerade styrmedel?	Hur ser utvecklingen i miljön ut? Positiv? Neutral? Negativ?	Ett urval av kommentarer från Naturvårdsverket och/eller Länsstyrelsen i Kalmar län

Bara naturlig försurning	Nej	Negativ	En förbättring av tillståndet kan ses i sjöar och vattendrag, däremot inte i skogsmark och grundvatten. Åtgärder måste vidtas, särskilt för att minska skogsbrukets försurningspåverkan.
Ingen övergödning	Nej	Neutral	Övergödning är ett av de största miljöproblemen i länets vatten. Orsaken är utsläpp från framför allt jordbruket, enskilda avlopp och kommunala avloppsreningsverk. Effektivare styrmedel och intensivare åtgärdsarbete behövs.
Levande sjöar och vattendrag	Nej	Negativ	Det är inte möjligt att nå målet till 2020 med i dag beslutade eller planerade styrmedel. Det krävs stora restaureringsåtgärder av länets natur- och kulturmiljöer i och vid sjöar och vattendrag.
Grundvatten av god kvalitet	Nej	Negativ	Förorenat grundvatten finns i hela landet, främst i jordbruks- och folktäta områden. För att nå miljökvalitetsmålet krävs åtgärder inom bland annat miljötillsyn, samhällsplanering, vattenförvaltning och landsbygdsprogram
Hav i balans samt levande	Nej	Negativ	Övergödning, miljögifter och ett

kust och skärgård			intensivt fiske påverkar biologisk mångfald och havens produktionsförmåga. Bättre förutsättningar att leva och verka längs kusterna behövs.
Myllrande våtmarker	Nej	Negativ	Stora arealer våtmarker har försvunnit eller skadats av utdikning och annan mänsklig påverkan. Större hänsyn behöver tas inom skogs- och jordbruket samt vägbyggnation. Få av länets våtmarkstyper och arter har gynnsamt tillstånd eller långsiktigt livskraftiga populationer.
Ett rikt växt- och djurliv	Nej	Negativ	Många livsmiljöer har minskat kraftigt i antal och utbredning och den negativa trenden fortsätter. Biologiska resurser på land och i vatten måste användas på ett hållbart sätt, vilket kräver stora omställningar inom jordbruk, skogsbruk, fiske, industri och samhällsbyggnad.

Slutsats angående miljö kvalitetsmålen

Slutsatsen från ovanstående tabell är alltså att inte ett enda miljö kvalitetsmål kommer att nås i Kalmar län och att utvecklingen i de flesta fall går åt fel håll, och i inget fall åt rätt håll. Åtgärderna har

alltså hittills varit otillräckliga och det finns inga indikationer på att vi kommer att nå miljökvalitetsmålen som är uppsatta till år 2020.

Miljötilståndet i hav, sjöar, vattendrag, grundvatten och landmiljöer är i många fall alltså fortfarande kraftigt påverkat av övergödande ämnen. För att nå miljökvalitetsmålen krävs ökade insatser mot utsläppen och även insatser mot de övergödande ämnen som finns upplagrade i sediment i sjöar och hav.

Åtgärder för att nå målen

Jordbrukssektorn är den största källan till utsläpp av övergödandeämnen från mänsklig verksamhet till vatten, följt av hushållen och verksamheter genom kommunala reningsverk¹. Det är också här de största potentialerna till utsläppsminskningar finns².

Även skogsbruket bidrar till övergödningen av vatten- och landmiljöer totalt sett. Skogsgödsling ökar på sina håll i landet. Även avverkningar, markberedningar och dikning är skogsbruksåtgärder som påverkar övergödningssituationen. Våldigt liten uppmärksamhet har riktats mot skogsbrukets bidrag till övergödning. Skogsbrukets påverkan, till exempel hur olika skogsskötselmetoder påverkar övergödningssituationen i mark och vatten, behöver öka.

Vad innehåller då planen för konkreta planer på åtgärder för att nå de miljömål som lyfts fram i planen?

Under rubriken *Planerade och projekterade åtgärder som ännu inte har genomförts* återfinns:

- Planer på att muddra en badvik vid Ekkläppen under 2014. Projektet drivs av Ragnabo Miljö- och Samfällighetsförening.
- En ansökan om LOVA-medel har lämnats in till Länsstyrelsen angående ett genomströmningsprojekt vid Södra Kärr under perioden 2014-2016. Projektet drivs av Södra Kärr Samfällighetsförening i samverkan med Torsås kommun.
- En ansökan om LOVA- medel har lämnats in till Länsstyrelsen och avser magasinering, fördröjning och genomströmning av flödet i Torsåsån genom Torsås samhälle.
- En utbyggnad av reningskapaciteten i Bergkvara avloppsreningsverk planeras även.

Därefter går planen över till *Vad kan man göra, Vad får man göra* och *Vad mer behöver göras?*

Där beskrivs en meny av åtgärder såsom att lägga igen diken, undanröja vandringshinder för fisk, magasinera vatten, vårda biotoper, skapa fiskevårdsområden och förstärka kantzoner.

Planen kopplar inte på något sätt behoven av olika åtgärder till att nå miljömålen. För att kunna använda planen behöver den kompletteras med kvantifieringar och preciseringar av strategisk, metodologisk, teknisk och ekonomisk karaktär. Exempel på detta är: Hur många hektar våtmarker behöver anläggas? Hur många meter kantzon behöver tillskapas? Var finns de bästa lokalisationerna? Var finns de störta näringsläckagen från kommersiell verksamhet? Vilka fiskvandringshinder bör

¹ SMED. 2011. Beräkningar av kväve- och fosforbelastning på vatten och hav för uppföljning av miljökvalitetsmålet "Ingen övergödning". Rapport Nr 56.

² Naturvårdsverket 2013. Miljömålen. Årlig uppföljning av Sverigesmiljökvalitetsmål och etappmål

åtgärdas först? Hur många områden och hur stora ytor behöver muddras? Vilka är de beräknade effekterna på de parametrar som används för projektering och uppföljning? Vad beräknas åtgärderna kosta? Vilka åtgärder är mest kostnadseffektiva? Vilka tekniska lösningar ska användas? Vem ska ansvara? Vilka medel behöver göras tillgängliga?

Kustmiljögruppens slutsats

Torsås Kustmiljögrupp anser att planen ger en god bakgrundbeskrivning till nuvarande förhållanden och att den lyfter fram en palett av lämpliga och möjliga åtgärder.

Den har en obalans mellan den gröna biologin å ena sidan och mål, strategier, teknik, företags- och samhällsekonomi å den andra. Den saknar beräkningar som kan ge beslutshjälp så att de mest kostnadseffektiva åtgärderna prioriteras. Det finns inga kvantitativa och kvalitativa mål, det vill säga vilka åtgärder måste genomföras var och när för att vi ska komma närmare att nå miljömålen till år 2020.

Planen behöver därför kompletteras med konkreta uppgifter om vilka åtgärder som behöver vidtas när och var för att uppnå miljökvalitetsmålen till år 2020. Planen bör även innehålla beräkningar över kostnader som är förknippade med dessa åtgärder samt förslag till hur finansiering kan ske.

Det är också angeläget att man lyfter fram metoder för att dokumentera effekterna av vidtagna åtgärder, för att kunna försäkra sig om att medlen används på ett kostnadseffektivt sätt.

För Torsås Kustmiljövårdsgrupp

John Bräutigam

Ordförande